

Rapport fra den internasjonale konferansen om populærmusikkforskning

I de senere år har interessen for populærmusikken tatt seg opp i musikkfaglige miljøer verden over. Fra å være en musikkform som ikke ble regnet for »seriøs nok« for musikkvitenskapen eller for konservatorieutdannede musikere, og dermed overlatt til en aktiv behovsindustri profitt-rettet organisering, har dens »universelle« gjennomslag gjort at den må tas alvorlig. Flere forhold spiller inn her:

- innenfor ulike områder av populærmusikken har det i løpet av de siste 30 år skjedd oppbrudd mot kommersialiseringen,
- populærmusikkens totale gjennomslag har som konsekvens at andre musikkformer må ha statlig støtte for å overleve,
- med sin utbredelse er populærmusikken den viktigste musikkform blant ungdommen, og har vært det siden 1950-åra.

Disse, og andre forhold, har gjort at musikkviterne i større grad enn tidligere opplever det som en diskrepans mellom fagets innretning og samfunnsmessige realiteter, når deres hovedsakelige beskjeftigelse faglig sett har vært (og er) den seriøse musikken.

Så kommer da heller ikke interessen for populærmusikken som resultat av et gedigent faglig oppbrudd ved universitetenes lærerkollegier, men som en dreining i problemstillingene på *studentplanet*.

Den første internasjonale konferansen om populærmusikk, som ble avholdt i Amsterdam i tiden 21.-26. juni 1981, var derfor i stor grad preget av de unge forskningsmiljøene som har vokst fram, i Göteborg, Paris, Milano, London, for å nevne noen.

Hvorfor arrangere en konferanse om populærmusikk?

Internasjonalt sett har det i de senere år vært flere banebrytende arbeider innenfor

populærkultur-forståelsen, som har gitt ny innsikt i dens plass i folks hverdag og bevissthet. Det kan være nok å nevne Raymond Williams' arbeiderkulturprosjekt, Philip Taggs analyser av Kojak-serien, eller Bent Fausings billedanalyser. Det arbeidet som har vært gjort for musikkens del har imidlertid ofte manglet begrepsbruk for det musikalske språket i populærmusikken, og derved har analysene blitt ytre beskrivelser. (Noe tilsvarende kan vi se gjør seg gjeldende for popjournalistikken, som ytterst sjelden kommer ut over »jeg synes«-nivået).

Formålet med konferansen var å:

- fokusere på felles forskningsproblemer
- spre informasjon om populærmusikkforskning, dens prosjekter og resultater
- minske risikoen for forsknings-overlapping
- diskutere relevansen og nytten av forskning i populærmusikk.

Dette ble gjort gjennom foredrag og diskusjoner, 17 ialt, som spredte sig over et vidt felt; fra overgripende systemanalyser til presentasjoner av mindre kulturer. Som et eksempel på det overgripende perspektivet vil jeg nevne Günther Mayers foredrag om rock-musikken som internasjonal fenomen. Hans hovedpoeng er, at rocken, i dens spesielle musikalske og estetiske drakt er uttrykk for dypere prosesser som radikalt har endret forholdene for produksjon, spredning og resepsjon av musikk. Dette nødvendiggjør en teoretisk analyse av de styrende faktorene for musikalske kulturers eksistens og utvikling, ikke minst når det gjelder massemedias betydning, og framveksten av masse-publikumet som en sosialt kvalitativt ny kategori mottakere.

Av mindre kulturer vil jeg nevne Sylvia Moores presentasjon av Osibisa, som ble

knyttet sammen med John Collins foredrag om highlife-musikken, som var svart populærmusikk i Vest-Afrika allerede på 1800-tallet. Gjennom disse foredragene fikk deltakerne førstehånds innføring i utviklingen av en musikkultur, dels basert på de økonomiske mulighetene merkantilismen skapte på 1800-tallet, dels basert på kontakt mellom Vest-Afrika og Vest-India.

Tilsvarende foredrag ble også holdt om populærmusikk i Sovjet-Unionen og Jugoslavia.

Den tredje kategorien foredrag var de som behandlet et spesifikt problem teoretisk, slik som Antoine Hennion, som har arbeidet med »populærmusikk som sosial produksjon«. Hans interesse går mot arbeidsdelingen i plateindustrien, og hvordan industrien kan formidle gruppeidentitet til lytterne gjennom musikk. Hovedproblemet han stiller seg er å forklare hit-låtens spesielle gjennomslagskraft. Han ser bort fra at det kan være en en-veis manipulasjon via massemedia. Tvert imot, han ser det slik at småprodusentenes betydning i grammofonindustrien peker mot en langt dypere mekanisme, som muliggjør formidling av svært »u-offisielle« former for sosial mening. På denne måten kan stumme ønsker og behov uttrykkes, og nye sosiale gruppers identitet uten tidligere adgang til den politiske sfæren kan »slå igjennom«. Gjennom dette perspektivet kan plateprodusenten betraktes som en som forsøker å forutse de nye formene for behov.

Konferansen munnet ut i en debatt om hvordan populærmusikkforskningen kan tilrettelegges for skolebruk, og med etableringen av det internasjonale forbundet for populærmusikkforskning. Ialt 120 deltakere fra 16 land deltok i en lang, slitsom og spennende uke.

Geir Johnson (Bergen)